

Силабус курсу «Сучасні методи історико-краєзнавчих досліджень»

2020-2021 навчального року

Назва курсу	«Сучасні методи історико-краєзнавчих досліджень»
Адреса викладання курсу	ЛНУ імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра історичного краєзнавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	8.02032 Історія та археологія
Викладачі курсу	Доцент Середяк А.В.
Контактна інформація викладачів	alla.seredyak@lnu.edu.ua 0677308646
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення семінарських занять за попередньою домовленістю. Листування в чаті платформи Microsoft Teams.
Сторінка курсу	Zoom.Ідентифікатор конференції: 710 884 3051 Код доступу: 479976 Microsoft Teams, команда «Сучасні методи...».
Інформація про курс	Дисципліна «Сучасні методи історико-краєзнавчих досліджень» є вибірковою навчальною дисципліною яка викладається для магістрантів першого курсу у другому семестрі в обсязі 3 кредитів
Коротка анотація курсу	Курс передбачає засвоєння студентами трьох змістових модулів. Лекції читає викладач дистанційно в системі Microsoft Teams або ZOOM з показом на екрані монітору презентацій. Студенти для візуального розкриття теми також готують презентації і захищають індивідуальні завдання під час занять. Викладач рекомендує літературу для виконання індивідуальних завдань. Водночас магістри повинні максимально розширити кількість використаних джерел та літератури при підготовці виступу.
Мета та цілі курсу	Мета: Використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувані у майбутніх істориків вміння зіставляти історичні процеси з локальними подіями, виробити збалансоване розуміння особистої, сімейної, локальної, національної та світової історії, аргументовано, на основі історичних фактів, відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему. Цілі курсу: Студенти повинні: - навчитися критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, - аналізувати фактологічний матеріал, виявити вміння робити його порівняння та аналіз; - розрізняти тенденційно подану інформацію; - аналізувати вчинки окремих людей та локальних спільнот з урахуванням їх минулого досвіду; - розвивати толерантність до меншин у суспільстві та цінувати внесок різних етнічних, культурних, релігійних

	<p>і соціальних груп в культурний розвиток як локальної громади, так і держави; - розвивати почуття особистої, місцевої, національної, європейської ідентичності через вивчення історії та культурної спадщини локальних громад.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Боднар Г. Львів. Щоденне життя міста очима переселенців із сіл (50-80-ті роки ХХ ст.): монографія. Львів, 2010. 340 с.</p> <p>Верменич Я. В. Історична регіоналістика: навчальний посібник / Я. В.Верменич; відп. ред. В. А.Смолій. – К.: Інститут історії України НАН України, 2014. – 412 с</p> <p>Верменич Я. Історична локалістика у пошуках дослідницького об’єкта: міська і сільська історії / Регіональна історія України. Збірник наукових статей. 2010. Випуск 4.</p> <p>Верменич. Я. Нова локальна історія та історична регіоналістика: експлікація термінів. / Регіональна історія України. Збірник статей. Вип. 1. 2007</p> <p>Гнатюк О. Відвага і страх. К.: Дух і літера, 2017. 496 с.</p> <p>Гнатюк О. прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність. Авторизований переклад з польської. К.: Критика, 2005. 258 с.</p> <p>Грінченко Г. Г. Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: Для студентів і аспірантів. Харків, 2007.</p> <p>Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886). Київ: Критика, 2006. Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Prorok_u_svoii_vitchyzni_Franko_ta_iiho_spilnota_1856_-_1886.pdf</p> <p>Дашкевич Я. Шотландія і Україна, або про межі історичного компаративізму / Я. Дашкевич // Схід-Захід: Історико- культурологічний збірник. Спеціальне видання “Russia et Britannia”: Імперії та нації на окраїнах Європи. Харків, 2001. Вип. 4. С. 120–130.</p> <p>Довгополова О. «Розриви» колективної пам’яті: проблематика виявлення та лікування Україна Модерна , Справа філософії у сучасній Україні. 26/2019.</p> <p>Економіка спадщини. Посібник для малих громад /Туристична Асоціація Івано-Франківщини, ТВІЩ «Знати про Карпати», 2019. 120 с.</p> <p>Зарицький Т. Парадигма прикордоння і центр-периферійні підходи / Україна Модерна, №18/2011.</p> <p>Захарко О. Внутрішня мотивація як психологічний феномен. Соціогуманітарні проблеми людини №3, 2008. Режим доступу: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27475/17-Zakharko.pdf?sequence=1</p> <p>Ідеологія і політика. Образ Іншого у пострадянських суспільствах число 2(16), 2020. Режим доступу: https://www.ideopol.org/?lang=uk</p>

Історія повсякденності теорія та практика: матеріали Всеукр. наук. конф., Переяслав-Хмельницький, 14–15 трав. 2010 р./ Упоряд. О. М. Лукашевич, Т. Ю. Нагайко. Переяслав-Хмельницький, 2010.

Каганов Ю. Компаративний підхід в історії: витоки та еволюція становлення наукові праці історичного факультету запорізького національного університету, 2010, вип. xxviii

Кісь. О. Усна історія: концептуальні засади /Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І. С. Зуляка. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. Вип. 2. Ч. 3.

Ковальська Л. Савош Л. Економічна безпека регіону: оцінка та механізми забезпечення. Економічний форум. 2014. № 4

Козюра К. Малий Відень на Сході. Вплив пам'яті й національної мітології на творення локальності в сучасних Чернівцях Україна Модерна: Перша світова: українська перспектива № 23 / 2016.

Коляструк О.А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці / Український історичний журнал, 2007, № 1 .Режим доступу: <http://history.org.ua/JournALL/journal/2007/1/13.pdf>

Копієвська О. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України Монографія. Київ, 2014. 296 с. Режим доступу: <http://elib.nlu.org.ua/view.html?id=11009>

Котенко Я.В., Ткачук А.Ф. Локальна ідентичність і об'єднані територіальні громади (видання друге, виправлене та доповнене) / Я. Котенко, А. Ткачук. – К.: ТОВ «Видавництво «ЮСТОН», 2018. – 56 с.

Малес Л. Серета В.(ред). Соціологія міста. Донецьк, 2010.

Маловичко С., Мохначева М. Регионалистика-историческое краеведение-локальная история: размышления о порогах и пороках «не/совместимости» / Харьківський історіографічний збірник. Вип. 8. Харків. 2006.

Павлишин О. Емансипація жінки-селянки в роки Першої світової війни. «Бабська революція» 1918 р. у Східній ГаличиніУкраїна Модерна: Перша світова: українська перспектива № 23 / 2016. Режим доступу: http://uamoderna.com/images/archiv/23-2016/23_Pavlyshyn.pdf

Писяжнюк Ю. Ментальність українського селянства в умовах капіталістичної трансформації суспільства (друга половина ХІХ- початок ХХ ст.) / УІЖ. №.3. 1999.

Присяжнюк, Ю. П. Українське селянство Наддніпрянської України: соціоментальна історія другої половини ХІХ – початку ХХ ст : монографія / Ю. П.

	<p>Присяжнюк; Академія наук Української РСР. Черкаси: Вертикаль, 2007. 640 с. : іл</p> <p>Поливач К. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України. Наук. ред. Руденко Л.Г. – К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.</p> <p>Скокова Л. Біографічні дослідження в соціології: традиція і сучасний досвід. Київ, 2004.</p> <p>Удод О.А. Історія повсякденності: проблеми методології та джерелознавства // Історія в школах України. К., 2005. N 4. С .40-45.</p> <p>Україна модерна. Безмежне село. 17(6)/2010</p> <p>Україна модерна. Пам`ять як поле змагань 15(4)/2009.</p> <p>Українські жінки у горнилі модернізації / О. Кісь. Харків: Клуб Сімейного дозвілля, 2017.</p> <p>Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади / Україна модерна, 2007. Ч.11.</p> <p>Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності і політика скривдженості / переклад з англ. Тетяна сахно. – Київ, 2020. – 192 с.</p> <p>Худобець О. Повсякденність в історії – історія в повсякденності // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання : науково-методичний журнал. - К. : Інститут педагогіки Національної Академії педагогічних наук України, 2010.</p> <p>Zarycki T. Peryferie. Nowe ujęcia relacji centro-peryferyjnych. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe «Scholar», 2009 («Периферії. Нові підходи до центр-периферійних стосунків»)</p> <p>https://memory.org.ua/?fbclid=IwAR1gtN07QA4GGuRavVL5cjvZxgr3a9WQUmakG4NIQRfL3ASyI3VIbbMeIA</p>
Тривалість курсу	Другий семестр. 2021 р. 09.02 2021 – 07.05.2021
Обсяг курсу	90 год.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу його учасник буде <u>Знати</u>: перебіг основних подій політичного процесу, його діячів, соціально-економічні зміни, що відбулися на українських землях, основні етапи духовного і культурного життя українського суспільства, біографічні дані про видатних представників духовенства, культури, освіти і науки, загальні тенденції розвитку українських земель.</p> <p><u>Вміти</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Визначати хронологічну послідовність історичних подій; хронологічно співвідносити процеси, які відбувалися на землях України із загальноєвропейськими тенденціями історичного руху. ▪ Показувати на історичній карті території розселення українців, територіальні зміни, що відбувалися, і співставляти їх із сучасними кордонами України. ▪ Характеризувати політико-адміністративний устрій України на різних історичних етапах, форми та засади функціонування української державності.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Визначати сутність української національної ідеї, причини розвитку та особливості українського національного та суспільно-політичного рухів у контексті націєтворчих процесів у Центрально-Східній Європі. ▪ Пояснювати економічні та соціальні процеси на території України, сутність переходу від традиційного до індустріального суспільства; називати основні риси модерного суспільства. ▪ Описувати та порівнювати становище українського населення та риси повсякденного життя українців на різних етапах історичного розвитку та у складі різних державних утворень. ▪ Описувати явища культурного та духовного життя; порівнювати ідеї та цінності минулого з сучасними державотворчими ідеями та культурними цінностями українців. ▪ Аналізувати економічну, політичну та культурну активність інших етносів/націй на території України; характеризувати міжнаціональні відносини та наводити приклади взаємодії між українським та іншими національними рухами на території України. ▪ Визначати місце та роль українців у складі Речі Посполитої, Російської імперії, Австрійської (Австро-Угорської) монархії, Радянського Союзу та інших політичних утворень, наводити приклади українського вкладу в буття цих держав. ▪ Визначати суспільну значущість історичних подій, тенденції розвитку українського суспільства, які домінували на різних історичних етапах, та причинно-наслідкові зв'язки. ▪ Шукати історичну інформацію та користуватися різними джерелами інформації (науковими монографіями, науково-популярними працями, енциклопедіями, періодичними виданнями та ін.). ▪ Критично оцінювати історичну інформацію та інтерпретувати її з урахуванням множинності підходів; формувати власну точку зору та представляти її в усній та писемній формі. 			
Ключові слова	Методи досліджень, сучасні підходи, громада, соціум, соціокультурний простір, локальна ідентичність, колективна пам'ять спільноти, поняття: локальне-глобальне-глокальне.			
Формат курсу	Дистанційні заняття з використанням програми Microsoft Teams або ZOOM			
Теми	Форма заняття	Ресурси	Завд. год.	Терм.
Змістовий модуль I.		Дослідження соціокультурного простору в розмаїтті та єдності його складових.		

<p>Тема 1. Об'єктно-предметна сфера та джерельна база історичної локалістики. Особливості та сучасні підходи до прочитання джерел для дослідження історії локальних спільнот. Співвідношення дисципліни з історичним краєзнавством, історичною регіоналістикою, державознавством.</p> <p>Тема 2. «Локальне», «глокальне» та «глобальне»: співвідношення понять.</p> <p>Тема 3. Біографістика і «персональна історія». Руйнування уявлень про лінійний розвиток суспільства, заміна загальних імен, іменами власними.</p> <p>Тема 4. Мультикультурність. Локальні особливості сучасної культури. Традиція як основа збереження культури і ментальності локальної спільноти.</p>	<p>Лекції ілюстровані презентаціями.</p>	<p>Грінченко Г. Г. Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: Для студентів і аспірантів. Харків, 2007.</p> <p>Дашкевич Я. Шотландія і Україна, або про межі історичного компаративізму / Я. Дашкевич // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. Спеціальне видання "Russia et Britannia": Імперії та нації на окраїнах Європи. Харків, 2001. Вип. 4. С. 120–130.</p> <p>Каганов Ю. Компаративний підхід в історії: витоки та еволюція становлення наукові праці історичного факультету запорізького національного університету, 2010, вип. ххviii</p> <p>Скокова Л. Біографічні дослідження в соціології: традиція і сучасний досвід. Київ, 2004</p> <p>Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади / Україна модерна, 2007. Ч.11.</p>	<p>14 год</p>	
<p>Змістовий модуль II.</p>		<p>Сучасні методи дослідження локальних спільнот.</p>		
<p>Тема 5. Компаративний, морфологічний, кліометричний підходи в історико-краєзнавчих дослідженнях: здобутки, можливості та перспективи застосування.</p> <p>Тема 6. Просопографічний підхід. Дослідження громади через історію окремих осіб та родин. Колективна біографія локальної спільноти різного рівня.</p> <p>Тема 7 Сучасні підходи до використання методів та джерел усної історії. Критичне мислення в дослідженні регіону, краю, спільноти</p> <p>Тема 8. Стереотипи поведінки та мотивація вчинків людини</p>	<p>Лекції, презентації</p>	<p>Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності і політика скривдженості / переклад з англ. Тетяна сахно. – Київ, 2020. – 192с.</p> <p>Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886). Київ: Критика, 2006. Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Prorok_u_svoii_vitchyzni_Franko_ta_ioho_spilnota_1856_-_1886.pdf</p> <p>Довгополова О. «Розриви» колективної пам'яті: проблематика виявлення та лікування Україна Модерна, Справа філософії у сучасній Україні. 26/2019</p>	<p>16 год</p>	

<p>(спільноти, родини, особи) в соціокультурному контексті заселеного простору. Специфіка дослідження та сприйняття повсякдення. Сприйняття та відображення подій людиною та спільнотою (емпатія, прокрестинація тощо).</p> <p>Тема 9. Село-місто: спільні та відмінні риси самоорганізації та побуту спільнот. Територіальна логіка.</p> <p>Тема 10. Демістифікація національної, державної історії в колективній пам'яті локальних спільнот.</p>		<p>Захарко О. Внутрішня мотивація як психологічний феномен. Соціогуманітарні проблеми людини №3, 2008.</p> <p>Козюра К. Малий Відень на Сході. Вплив пам'яті й національної мітології на творення локальності в сучасних Чернівцях Україна Модерна: Перша світова: українська перспектива № 23 / 2016.</p> <p>Котенко Я.В., Ткачук А.Ф. Локальна ідентичність і об'єднані територіальні громади (видання друге, виправлене та доповнене) / Я. Котенко, А. Ткачук. – К.: ТОВ «Видавництво «ЮСТОН», 2018. – 56 с</p> <p>Україна модерна. Пам'ять як поле змагань, 15(4)/2009.</p> <p>Гнатюк О. прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність.</p> <p>Авторизований переклад з польської. К.: Критика, 2005. 258 с.</p>		
<p>Змістовий модуль III.</p>		<p>Культурна спадщина локальних спільнот: сучасні підходи до використання.</p>		
<p>Тема 11. Еволюція розуміння місцевих об'єктів національної культурної спадщини: від пасивного збереження до активного пошуку нових ролей та функцій.</p> <p>Тема 12. Спадщина як ресурс розвитку локальної території чи населеного пункту. Охорона чи розвиток: пріоритети для місцевих громад;</p> <p>Тема 13. Сучасні європейські підходи до вивчення культурної спадщини краю. Способи перетворення спадщини на актив громади та чинник її розвитку</p>	<p>Презентації, коментарі дискусія.</p>	<p>Економіка спадщини. Посібник для малих громад /Туристична Асоціація Івано-Франківщини, ТВЩ «Знати про Карпати», 2019. 120 с</p> <p>Ковальська Л. Савош Л. Економічна безпека регіону: оцінка та механізми забезпечення. Економічний форум. 2014. № 4.</p> <p>Поливач К. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України. Наук. ред. Руденко Л.Г. – К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.</p> <p>Ліховий І. Про стан та перспективи охорони пам'яток культурної спадщини України / І.</p>	<p>10 год</p>	

		<p>Ліховий // Музеї України. – 2005. – № 6.</p> <p>Гетьман В. Нові національні природні парки України / В. Гетьман // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2010. – № 12.</p> <p>Сич О.А. Ревіталізація як механізм забезпечення сталого розвитку міст. Доступ: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/evpe_2016_1_6.pdf</p>		
Підсумковий контроль		Залік		
Пререквізити		Для вивчення курсу учасники потребують базових знань із курсу історія України, історичного краєзнавства достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння джерел.		
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу		Презентація, лекції, обговорення, дискусія		
Необхідне обладнання		Мультимедійний проектор для аудиторного навчання, комп'ютер з відео та звуковою картою або смартфон - для дистанційного навчання.		
Критерії оцінювання		Оцінювання проводиться за 100 бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: участь у дискусіях під час занять - 20 балів, виконання і захист індивідуального завдання – 80 балів.		